

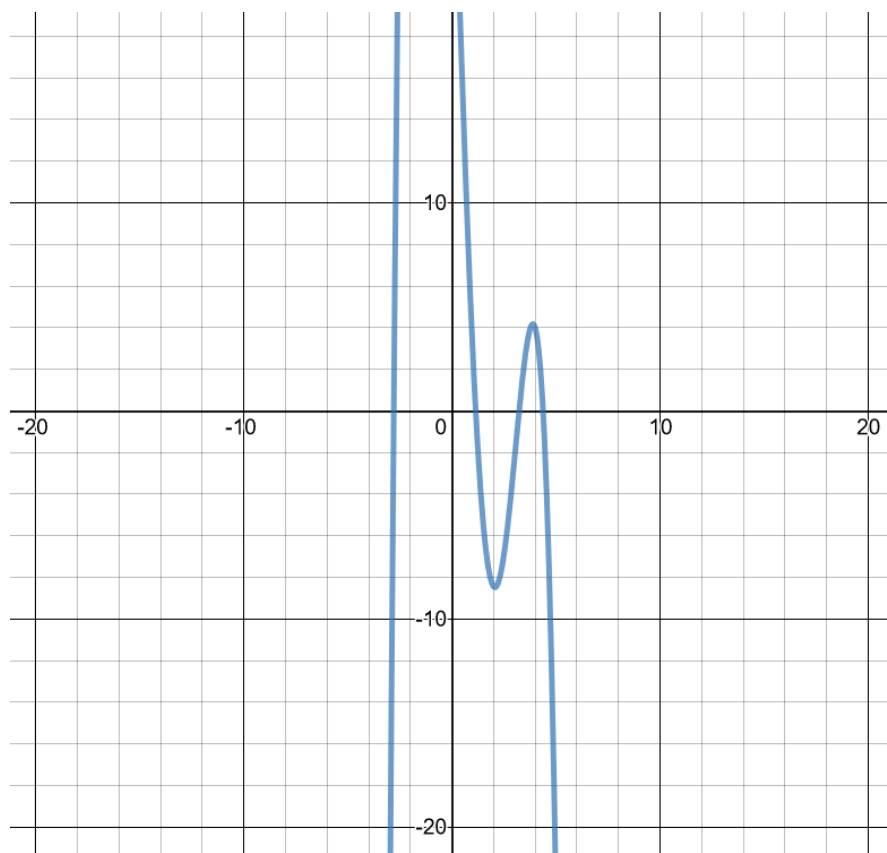
1. Netiesinių lygčių sprendimas

Duotos dvi netiesinės lygtys: daugianaris $f(x) = 0$ ir transcendentinė funkcija $g(x) = 0$.

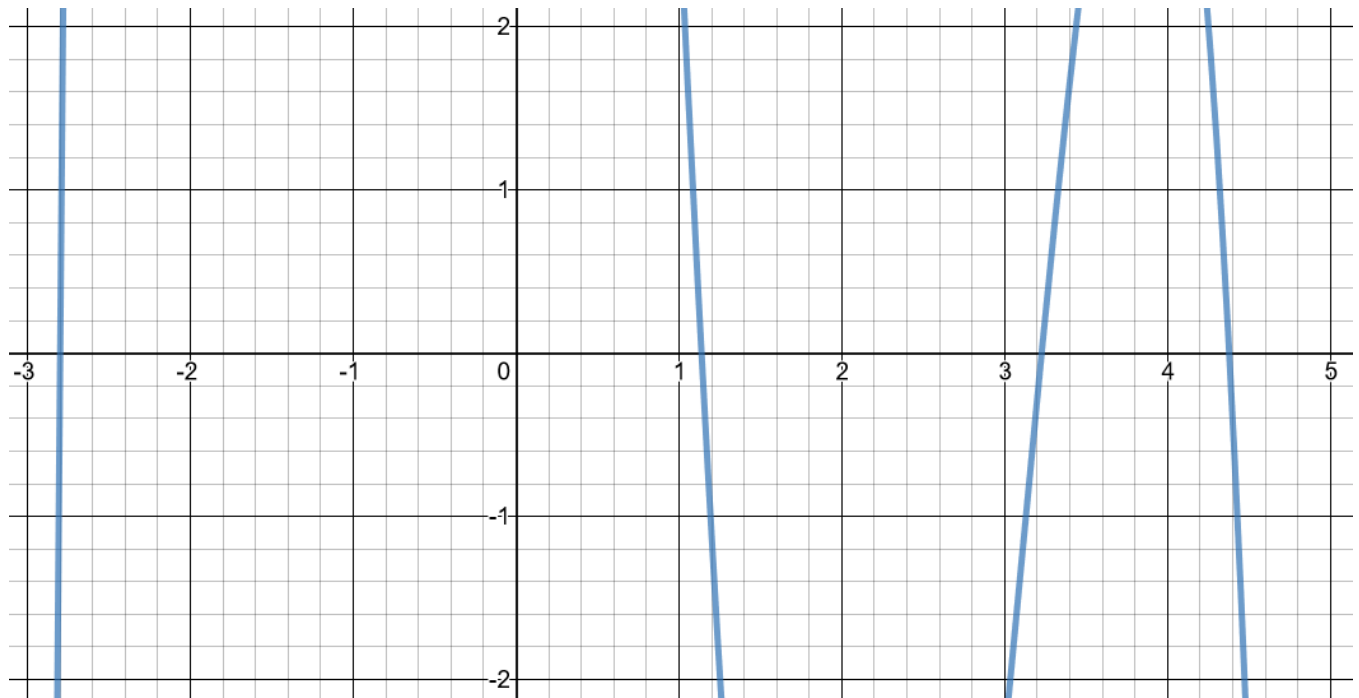
Daugianaris $f(x)$	Funkcija $g(x)$
$-0.70x^4 + 4.16x^3 + 1.19x^2 - 33.40x + 31.51$	$e^{\sin(x)} - \frac{x}{10};$ $1 \leq x \leq 15$
Sprendimo metodai: stygų, paprastųjų iteracijų, skenavimo su mažėjančiu žingsniu	

1.1. Lygties $f(x) = 0$ ($f(x)$ – daugianaris) sprendimas

- **Daugianario šaknų intervalo įverčiai**

pav. 1 Daugianario grubaus šaknų intervalo įverčiai. Grafiko dydis yra grubaus šaknų intervalo dydžio

pav. 2 Daugianario tikslesnio šaknų intervalo įverčiai. Grafiko dydis yra tikslesnio šaknų intervalo dydžio

• **1 lentelė.** Šaknų intervalo įverčiai.

Grubus lygties $f(x) = 0$ šaknų intervalo įvertis	$[-20; 20]$
Tikslesnis lygties $f(x) = 0$ šaknų intervalo įvertis	$[-3; 5]$

• **Šaknų atskyrimas skenavimo metodu**

Skenavimas atliekamas intervale $[-3; 5]$, skenavimo žingsnis lygus 0.1.

2 lentelė. Šaknies atskyrimo intervalai.

Intervalo Nr.	Intervalas
1	$[-2, 9; 2, 8]$
2	$[1, 1; 1, 2]$
3	$[3, 2; 3, 3]$
4	$[4, 3; 4, 4]$

• **Šaknų tikslinimas stygų, paprastųjų iteracijų, skenavimo su mažėjančiu žingsniu**

Tariama, kad x_g yra šaknis (stabdomi skaičiavimai), jei $|f(x_g)| < 1e-6$. Skaičiavimuose naudojamas šaknies tikslumo įvertis $|f(x_g)|$.

Čia ir toliau papildomos funkcijos reikalingos paprastųjų iteracijų metodui naudosis Niutono Rapsono formuluotę, kuri padės rasti labiausi konverguojančią funkciją:

$$\hat{f}(x) = x - \frac{f(x)}{f'(x)}$$

Taip gaunu funkciją reikalingą šaknims nustatyti paprastųjų iteracijų metode:

$$\hat{f}(x) = x - \frac{-0.70x^4 + 4.16x^3 + 1.19x^3 - 33.40x + 31.51}{-2.8x^3 + 12.48x^2 + 2.38x - 33.40}$$

3 lentelė. Rezultatų lentelė.

<i>Stygų metodas</i>	Pradinis intervalas	Šaknis	Tikslumas	Iteracijų skaičius
	[-2, 9; 2, 8]	-2.8001120	0.0000001	4
	[1, 1; 1, 2]	1.1379328	-0.0000002	4
	[3, 2; 3, 3]	3.2264350	0.0000002	3
	[4, 3; 4, 4]	4.3786013	0.0000009	4
<i>Skenavimo metodas</i>	Pradinis intervalas	Šaknis	Tikslumas	Iteracijų skaičius
	[-2, 9; 2, 8]	-2.8001120	0.0000002	63
	[1, 1; 1, 2]	1.1379328	0.0000007	37
	[3, 2; 3, 3]	3.2264350	0.0000001	24
	[4, 3; 4, 4]	4.3786013	0.0000008	30
<i>Paprastųjų iteracijų</i>	Pradinis artinys	Šaknis	Tikslumas	Iteracijų skaičius
	-2, 9	-2.8001120	0.0000000	3
	1, 1	1.1379328	0.0000000	3
	3, 2	3.2264350	0.0000000	2
	4, 3	4.3786014	-0.0000004	3

Pagal turimus rezultatus galima teigti kad $f(x) = 0$ šaknis parinkus tinkamą artinį randa paprastųjų iteracijų metodas. Taip pas šis metodas atrodo tiksliausia. Metodų rezultatai ir tikslumas yra labai panašūs.

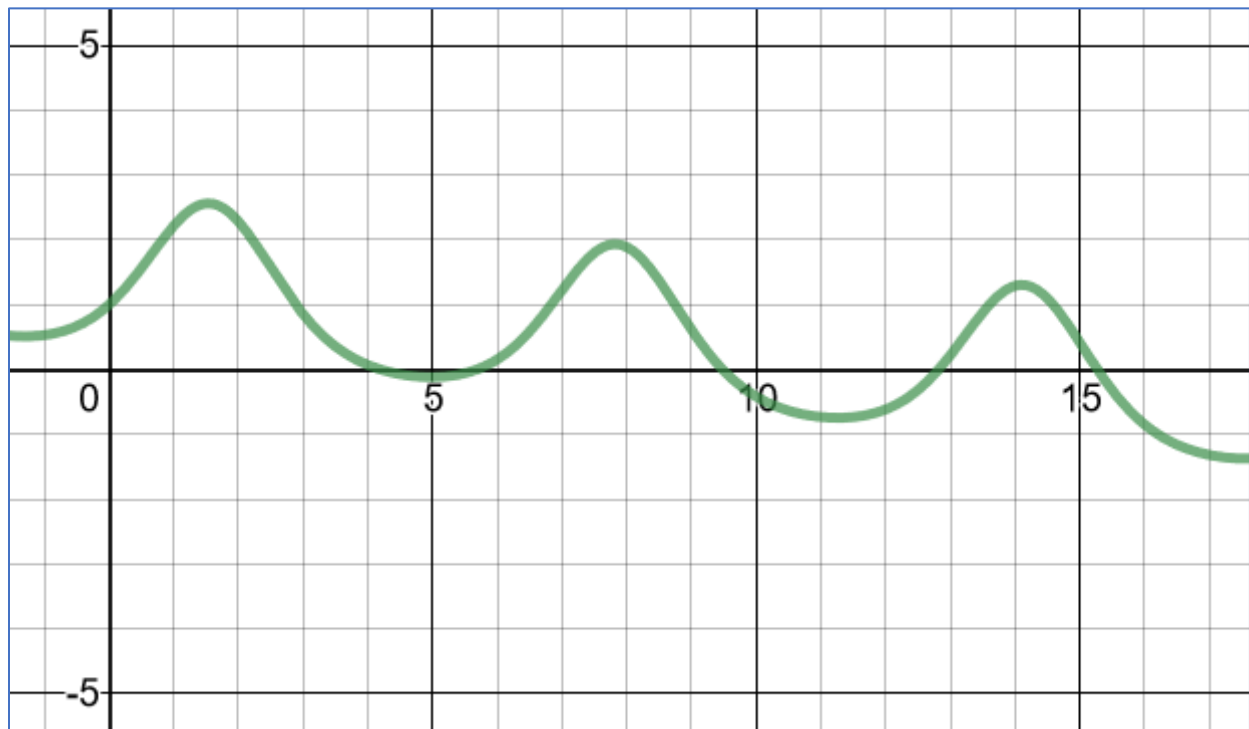
1.2. Lygties $g(x)=0$ ($g(x)$ – transcendentine funkcija) sprendimas

Antra funkcija paprastųjų iteracijų metodui:

$$\hat{f}(x) = x - \frac{e^{\sin(x)} - \frac{x}{10}}{e^{\sin(x)} \cos x - 0.1}$$

4 lentelė. Šaknies atskyrimo intervalai.

Intervalo Nr.	Intervalas
1	[4.1; 4.2]
2	[5.6; 5.7]
3	[9.4; 9.5]
4	[12.8; 12.9]

pav. 4 Funkcijos šaknų intervalų rėžiai, pavaizduoti grafiškai

5 lentelė. Rezultatų lentelė.

	Pradinis intervalas	Šaknis	Tikslumas	Iteracijų skaičius
	[4.1; 4.2]	4.1944265	-0.0000006	3

<i>Stygų metodas</i>	[5.6; 5.7]	5.6825214	-0.0000001	3
	[9.4; 9.5]	9.4783758	0.0000000	4
	[12.8; 12.9]	12.8171944	-0.0000005	3
<i>Skenavimo metodas</i>	[4.1; 4.2]	4.1944220	0.0000008	25
	[5.6; 5.7]	5.6825200	-0.0000007	20
	[9.4; 9.5]	9.4783750	0.0000008	34
	[12.8; 12.9]	12.8171950	0.0000001	27
<i>Paprastųjų iteracijų</i>	Pradinis artinys	Šaknis	Tikslumas	Iteracijų skaičius
	4.1	4.1944247	0.0000000	3
	5.6	5.6825218	0.0000000	3
	9.4	9.4783757	0.0000000	3
	12.8	12.8171949	0.0000000	2

Iš gautų rezultatų galima teigti, kad $g(x) = 0$ šaknų radimui mažiausiai iteracijų atlieka paprastųjų iteracijų metodas. Parinkus tinkamus artinius jis rezultatus randa greičiau ir tiksliau negu kiti du metodai. Taip pat šiuo atveju stygų metodas pagal spartą yra antroje vietoje ir yra tikslesnis bei greitesnis už skenavimo metodą.

1.3. Sąlyginio uždavinio sprendimas

Sąlyga.

Skysčio tūris V sferos formos talpoje priklauso nuo skysčio lygio (aukščio) h pagal dėsnį:

$$V(h) = \frac{\pi h^2(3r - h)}{3}$$

Koks yra skysčio aukštis h talpoje, jeigu žinomas r , V ?

$r = 1$; $V = 0,5$;

Sprendimas.

Įsistatome duotas reikšmes, o h pakeičiame į x :

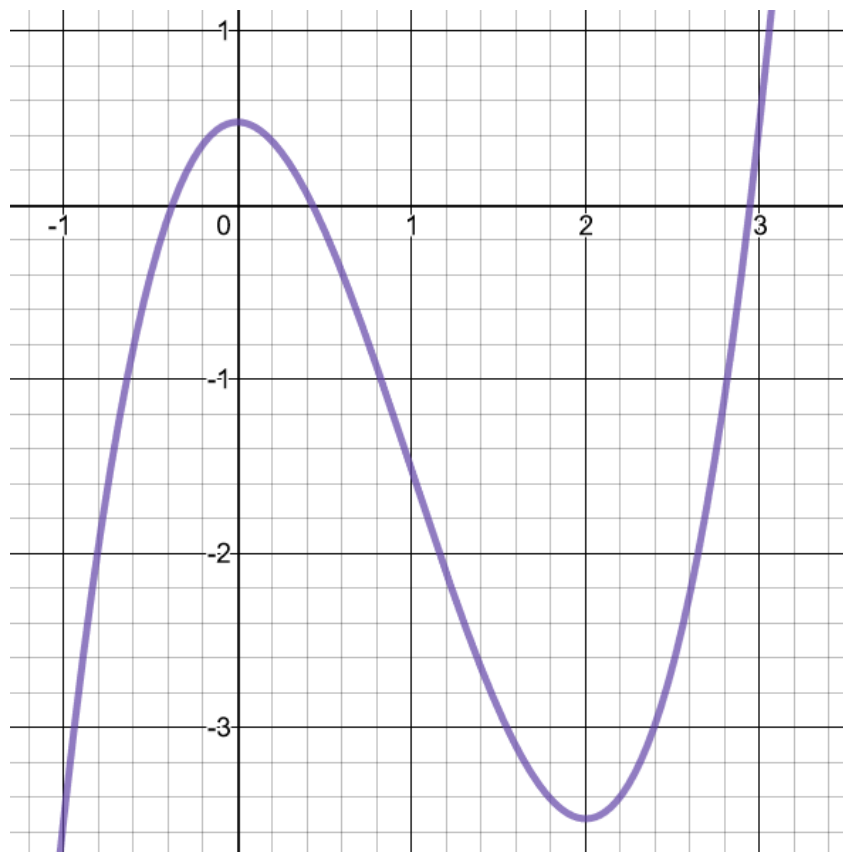
$$0,5 = \frac{\pi x^2(3-x)}{3}$$

Pertvarkome lygybę ir išsireškiame funkciją:

$$F(x) = x^3 - 3x^2 + \frac{1,5}{\pi}$$

Antra funkcija paprastųjų iteracijų metodui:

$$\hat{f}(x) = x - \frac{x^3 - 3x^2 + \frac{1,5}{\pi}}{3x^2 - 6x}$$

pav. 5 Sąlyginio uždavinio grafikas ir jo šaknys

6 lentelė. Šaknų atskyrimo intervalai.

Intervalo Nr.	Intervalas
1	$[-0.4; -0.3]$
2	$[0.4; 0.5]$
3	$[2.9; 3]$

7 lentelė. Rezultatų lentelė.

<i>Stygų metodas</i>	Pradinis intervalas	Šaknis	Tikslumas	Iteracijų skaičius
	$[-0.4; -0.3]$	-0.3760668	0.0000004	4
	$[0.4; 0.5]$	0.4311204	0.0000005	4
	$[2.9; 3]$	2.9449462	-0.0000008	4
<i>Skenavimo metodas</i>	$[-0.4; -0.3]$	-0.3760670	-0.0000001	24
	$[0.4; 0.5]$	0.4311210	-0.0000007	12
	$[2.9; 3]$	2.9449462	-0.0000007	34
<i>Paprastųjų iteracijų</i>	Pradinis artinys	Šaknis	Tikslumas	Iteracijų skaičius
	-0.4	-0.3760670	0.0000000	3
	0.4	0.4311207	0.0000000	3
	2.9	2.9449463	0.0000000	3

Gautos trys šaknys. Įdomu, kad viena iš jų yra neigiama. Todėl turį galime traktuoti šiuo atveju gal net kaip vektorinį dydį. Paprastųjų iteracijų metodui surasti šaknis prireikė mažiau iteracijų, tačiau rezultatai panašūs visų trijų metodų.

2. Išvados

Laboratorinio darbo metu buvo analizuojama algebrinės lygties su vienu nežinomuoju sprendimo etapai – šaknų atskyrimo ir jų tikslinimo uždaviniai. Buvo įgyvendinti stygų, skenavimo metodai ir paprastųjų iteracijų metodas pasitelkiant Niutono Rapsono formulę. Visų trijų uždavinių sprendimas parodė, kad parinkus tinkamą artinį sparčiausia ir tiksliausias yra paprastųjų iteracijų metodas. Jam surasti sprendinį reikia maždaug trijų iteracijų, o tikslumas dažniausia būna net didenis negu 0.0000001. Antroje vietoje – stygų metodas, kuris užduotį įvykdo per maždaug 5 iteracijas. Ir galiausiai – skenavimo metodas, kuriam prireikia nuo 20 iki 60 iteracijų.

3. Programos tekstai

Stygų metodas:

```

private void Button6_Click(object sender, EventArgs e)
{
    ClearForm(); // išvalomi programos duomenys
    prepareForm();
    x1 = -3; // izoliacijos intervalo pradžia
    x2 = -2; // izoliacijos intervalo galas
    iii = 0; // iteracijų skaičius
    richTextBox1.AppendText("Iteracija      x      F(x)      x1      x2\n");
    // Nubraižoma f-jė, kuriai ieskome saknius
    Fx = chart1.Series.Add("F(x)");
    Fx.ChartType = SeriesChartType.Line;
    double x = -8;
    for (int i = 0; i < 300; i++)
    {
        Fx.Points.AddXY(x, F(x));
        x = x + 0.1;
    }
    Fx.BorderWidth = 3;

    X1X2 = chart1.Series.Add("X1X2");
    X1X2.MarkerStyle = MarkerStyle.Circle;
    X1X2.MarkerSize = 8;
    X1X2.ChartType = SeriesChartType.Point;
    X1X2.ChartType = SeriesChartType.Line;

    XMid = chart1.Series.Add("XMid");
    XMid.MarkerStyle = MarkerStyle.Circle;
    X1X2.ChartType = SeriesChartType.Point;
    X1X2.ChartType = SeriesChartType.Line;
    XMid.MarkerSize = 8;

    var thing = intervals.Dequeue();
    x1 = thing.Item1;
    x2 = thing.Item2;

    timer4.Enabled = true;
    timer4.Interval = 500; // timer2 intervalas milisekundėmis
    timer4.Start();
}

private void Timer4_Tick(object sender, EventArgs e)
{
    k = (float)(Math.Abs(F(x1) / F(x2)));
    xtemp = (x1 + k * x2) / (1 + k);

    if (Math.Abs(F(xtemp)) > 1e-6 & iii <= N)
    // tikrinama sąlyga, ar funkcijos absoliuti reikšmė daugiau už nustatytą (norimą)
    // tikslumą ir nevirsytas maksimalus iteracijų skaičius
    {
        X1X2.Points.Clear();
        XMid.Points.Clear();

        X1X2.Points.AddXY(x1, F(x1));
        X1X2.Points.AddXY(x2, F(x2));
        XMid.Points.AddXY(xtemp, F(xtemp));
    }
}

```



```

        richTextBox1.AppendText(String.Format(" {0,6:d}   {1,12:f7}   {2,12:f7} {3,12:f7}
{4,12:f7} {5,12:f7} {6,12:f7}\n",
        ++iii, xtemp, F(xtemp), x1, x2, F(x1), F(x2)));
        if (Math.Sign((double)F(x1)) != Math.Sign((double)F(xtemp)))
        {
            x2 = xtemp;
        }
        else
        {
            x1 = xtemp;
        }
    }
    else
    {
        richTextBox1.AppendText($" {++iii,6:d}   {xtemp,12:f7}   {F(xtemp),12:f7}
{x1,12:f7} {x2,12:f7} {F(x1),12:f7} {F(x2),12:f7}\n");
        richTextBox1.AppendText("Skaičiavimai baigti\n");
        iii = 0;
        if (intervals.Any())
        {
            var thing = intervals.Dequeue();
            x1 = thing.Item1;
            x2 = thing.Item2;
        }
        else
        {
            timer4.Stop();
        }
    }
}
}

```

Skenavimo metodas:

```

private void button8_Click(object sender, EventArgs e)
{
    ClearForm();

    double x = -8;
    int i = 0;
    if (comboBox1.SelectedIndex == 2)
    {
        //x = 0.01;
        i = 1;
    }
    prepareForm();

    richTextBox1.AppendText("Iteracija      x      F(x)      x1      x2
F(x1)      F(x2)      \n");

    Fx = chart1.Series.Add("F(x)");
    Fx.ChartType = SeriesChartType.Line;
    for (; i < 300; i++)
    {
        Fx.Points.AddXY(x, F(x)); x = x + (2 * Math.PI) / 50;
    }
    Fx.BorderWidth = 3;
}

```

```
X1X2 = chart1.Series.Add("X1X2");
X1X2.MarkerStyle = MarkerStyle.Circle;
X1X2.MarkerSize = 8;
X1X2.ChartType = SeriesChartType.Point;
X1X2.ChartType = SeriesChartType.Line;

XMid = chart1.Series.Add("XMid");
XMid.MarkerStyle = MarkerStyle.Circle;
XMid.MarkerSize = 8;
XMid.ChartType = SeriesChartType.Point;
XMid.ChartType = SeriesChartType.Line;

var thing = intervals.Dequeue();
x1 = thing.Item1;
x2 = thing.Item2;

timer5.Enabled = true;
timer5.Interval = 50;
timer5.Start();
}

private void timer5_Tick(object sender, EventArgs e)
{
    xtemp = x1 + stepSize;

    if (Math.Abs(F(xtemp)) > 1e-6 & iii <= N)
    {
        X1X2.Points.Clear();

        X1X2.Points.AddXY(x1, 0);
        X1X2.Points.AddXY(xtemp, 0);

        richTextBox1.AppendText($" {iii,6:d}    {xtemp,12:f7}    {F(xtemp),12:f7}
{x1,12:f7} {x2,12:f7} {F(x1),12:f7} {F(x2),12:f7}\n");

        if (Math.Sign(F(x1)) != Math.Sign(F(xtemp)))
        {
            stepSize /= 10;
        }
        else
        {
            x1 += stepSize;
        }

        iii = iii + 1;
    }
    else
    {
        richTextBox1.AppendText($" {iii,6:d}    {xtemp,12:f7}    {F(xtemp),12:f7}
{x1,12:f7} {x2,12:f7} {F(x1),12:f7} {F(x2),12:f7}\n");
        richTextBox1.AppendText("Skaičiavimai baigti");
        iii = 0;
        if (intervals.Any())
        {
            var thing = intervals.Dequeue();
            x1 = thing.Item1;
```

```

        x2 = thing.Item2;
        stepSize = 0.1;
    }
    else
    {
        timer5.Stop();
    }
}
}

```

Paprastųjų iteracijų:

```

private void button7_Click(object sender, EventArgs e)
{
    ClearForm();

    double x = -8;
    int i = 0;
    prepareForm();
    switch (comboBox1.SelectedIndex)
    {
        case 2:
            i = 1;
            break;
    }
}

```

```

F(x1)    richTextBox1.AppendText("Iteracija      x      F(x)      x1      x2
F(x2)    \n");

Fx = chart1.Series.Add("F(x)");
Fx.ChartType = SeriesChartType.Line;
Gx = chart1.Series.Add("G(x)");
Gx.ChartType = SeriesChartType.Line;
XY = chart1.Series.Add("y = x");
XY.ChartType = SeriesChartType.Line;
for (; i < 300; i++)
{
    Fx.Points.AddXY(x, F(x));
    Gx.Points.AddXY(x, G(x));
    XY.Points.AddXY(x, x); x = x + (2 * Math.PI) / 50;
}
Fx.BorderWidth = 3;
Gx.BorderWidth = 3;
XY.BorderWidth = 3;

X1X2 = chart1.Series.Add("X1X2");
X1X2.MarkerStyle = MarkerStyle.Circle;
X1X2.MarkerSize = 8;
X1X2.ChartType = SeriesChartType.Point;
X1X2.ChartType = SeriesChartType.Line;

XMid = chart1.Series.Add("XMid");
XMid.MarkerStyle = MarkerStyle.Circle;
X1X2.ChartType = SeriesChartType.Point;
X1X2.ChartType = SeriesChartType.Line;
XMid.MarkerSize = 8;

```

```

var thing = intervals.Dequeue();
x1 = thing.Item1;

timer6.Enabled = true;
timer6.Interval = 500;
timer6.Start();
}

private void timer6_Tick(object sender, EventArgs e)
{
    xtemp = G(x1);
    x1 = xtemp;

    if (Math.Abs(F(x1)) > 1e-6 & iii <= N)
    {
        X1X2.Points.Clear();
        XMid.Points.Clear();

        XMid.Points.AddXY(x1, 0);

        richTextBox1.AppendText($" {iii,6:d}    {xtemp,12:f7}    {F(xtemp),12:f7}
{x1,12:f7} {x2,12:f7} {F(x1),12:f7} {F(x2),12:f7}\n");

        iii = iii + 1;
    }
    else
    {
        richTextBox1.AppendText($" {iii,6:d}    {xtemp,12:f7}    {F(xtemp),12:f7}
{x1,12:f7} {x2,12:f7} {F(x1),12:f7} {F(x2),12:f7}\n");
        richTextBox1.AppendText("Skaičiavimai baigti");
        iii = 0;
        if (intervals.Any())
        {
            var thing = intervals.Dequeue();
            x1 = thing.Item1;
        }
        else
        {
            timer6.Stop();
        }
    }
}
}

```

Papildomos funkcijos:

```

private double F(double x)
{
    switch (comboBox1.SelectedIndex)
    {
        case 0:
            return (double)(-0.7 * Math.Pow(x, 4) + 4.16 * Math.Pow(x, 3) + 1.19 *
Math.Pow(x, 2) - 33.4 * x + 31.51);
        case 1:
            return (double)((double)(Math.Pow(Math.E, Math.Sin(x))) - (double)(x/10));
        case 2:
            return (double)(Math.Pow(x, 3) - (3 * Math.Pow(x, 2)) + (double)(1.5 /
Math.PI));
    }
}

```

```
    }
    return 0;
}

private double G(double x)
{
    switch (comboBox1.SelectedIndex)
    {
        case 0:
            return (double)(x - ((-0.7 * Math.Pow(x, 4) + 4.16 * Math.Pow(x, 3) + 1.19 *
Math.Pow(x, 2) - 33.4 * x + 31.51) / (-2.8 * Math.Pow(x, 3) + 12.48 * Math.Pow(x, 2) + 2.38 * x
- 33.4))););
        case 1:
            return (double)(x - ((Math.Pow(Math.E, Math.Sin(x)) - x / 10) /
(Math.Pow(Math.E, Math.Sin(x)) * Math.Cos(x) - 0.1))););
        case 2:
            return (double)(x - ((Math.Pow(x, 3) - (3 * Math.Pow(x, 2)) + (double)(1.5 /
Math.PI)) / (3 * Math.Pow(x, 2) - 6 * x))););
    }
    return 0;
}

private void FillIntervals()
{
    int1.Clear();
    int2.Clear();
    int3.Clear();

    comboBox1.SelectedIndex = 0;
    x1 = -3;
    x2 = 5;
    var xTemp = x1;
    for (x1 += stepSize; x1 < x2; x1 += stepSize)
    {
        if (Math.Sign(F(x1)) != Math.Sign(F(xTemp)))
        {
            Console.WriteLine("{0} {1}", xTemp, x1);
            int1.Enqueue(new Tuple<double, double>(xTemp, x1));
        }

        xTemp = x1;
    }

    comboBox1.SelectedIndex = 1;
    x1 = 1;
    x2 = 15;
    xTemp = x1;
    for (x1 += stepSize; x1 < x2; x1 += stepSize)
    {
        if (Math.Sign(F(x1)) != Math.Sign(F(xTemp)))
        {
            Console.WriteLine("{0} {1}", xTemp, x1);
            int2.Enqueue(new Tuple<double, double>(xTemp, x1));
        }

        xTemp = x1;
    }
}
```

```
comboBox1.SelectedIndex = 2;
x1 = -1;
x2 = 4;
xTemp = x1;
for (x1 += stepSize; x1 < x2; x1 += stepSize)
{
    if (Math.Sign(F(x1)) != Math.Sign(F(xTemp)))
    {
        Console.WriteLine("{0} {1}", xTemp, x1);
        int3.Enqueue(new Tuple<double, double>(xTemp, x1));
    }

    xTemp = x1;
}
}
```